

“ЦӨВҮҮН ЦАГ”-ИЙН МӨН ЧАНАР

Б. Оюунчимэг (Ph.D)

Санхүү эдийн засгийн дээд сургууль

Түлхүүр үгс: цөв, мөн чанар, ёр тэмдэг, шинж, гэтэлгэх гэрээслэл, бошго, ёс суртахууны доройтол, муу сэтгэл, буруу үйл, гэтлэх арга зам

Товч утга: Цөвүүн цаг, түүнийг гэтэлгэх гэрээслэл болох “Ирээдүйг эш үзүүлсэн бошго / номлол/-ууд, цөвүүн цаг ирэх шалтгаан, цөв ёр, шинж тэмдгүүд, цөвүүн цагийг гэтлэх арга замын тухай цаг цагийн мэргэдийн зөгнөлүүд, тэдгээрийн биелэл, өнөө цагийн дүр төрхийн талаар өгүүлнэ.

“Нийгэм гажуудаад нэг л биш”, “Үгүй мөн хэцүү цаг ирж байнаа”, “Муу юм ихэслээ” гэж бид ярьцгааж, ийм байгааг өдөр тутам мэдэрч байдаг ч чухам ямар цаг үед амьдарч байгаа, яагаад ийм цаг ирснийг төдийлөн ухаардаггүй. Монголчуудын уламжлалт сэтгэлгээнд “цөвүүн цаг” хэмээх ойлголт байсаар ирсэн ч өнөөгийнхөн түүний мөн чанар, шинж байдал, хор уршиг, даван туулах арга замын талаар тодорхой ойлголтгүй байна.

Эртний Энэтхэгийн шастируудад цөвүүн цагийг “төмрийн эрин” буюу “кали югийн эрин үе” гэж нэрлэж, энэ цагийн талаар Францийн их зөнч Нострадамусын “Дөрвөл бошго”-доо зөгнөсөн, Библи сударт өгүүлснээс илүү тодорхой номложээ гэж дүгнэж болохоор.

Нострадамус бошгынхоо Центури 1-ийн Дөрвөл 56-д “Хожуу эсвэл удахгүй туйлын аймшигтай өшөө хонзон, бас их өөрчлөлтийг үзэх болно” гэж зөгнөж, Оросын мэргэн зөнч Е.К. Блатавская /1831-1891/ “Хар зуун” буюу “Кали юг”-ийн эриний 5000 жилийн төгсгөлд бид амьдарч байна хэмээн тодорхойлж байжээ. (Блатавская, 2009. х.6) Зарим судлаач XIII жарны 1777 оноос хүний 60 насны цөв эхэлсэн гэж үзсэн байдаг.

Цөвүүн цаг ямар шинжтэй байх, түүнийг хэрхэн гэтлэх талаар буддын мэргэд цагийн цагт номлож, хойч үеийнхэндээ гэрээслэсээр иржээ. Цөвүүн цаг, түүнийг гэтэлгэх гэрээсийг “Ирээдүйг эш үзүүлсэн **бошго** (номлол)” гэдэг. Цөвүүн цаг нь цаг хугацаа түргэссэн, хүний нас богиноссон хэцүү үе. Цөвүүн цагийн тухай 23 төрлийн бошго монголчуудад уламжлагдан иржээ. “Цөв” нь сэв, саад тотгор, “цөвүүн цаг” нь муу цаг гэсэн утгатай аж.

“Цөвүүн цагт хүмүүс эд баялгаас таашаал авч, нас сүүдэр нь богиносож, зан авир нь ширүүсэж, агаа жөтөө, шуналд автаж, харамч, тачаангуй, тогтворгүй болно. Хүний эрүүл мэнд, ой ухаан муудна, ёс суртахуун доройтно, эдгээж чадахгүй элдэв өвчин тахал гарна. Буянт үйлс гэдгийг мэдэхгүй болж, худал хуурмаг ноёлно, хоёр нүүртэн олширно. Хүмүүс зөвхөн эрх мэдэл, эд хөрөнгөнд шунана. Үүнээс болж ноёд өөр хоорондоо дайтна, дэлхий дээр зарим улс сэхэж байхад өөр бусад нь унаж доройтно, улс орон, хүн ардыг доод гаралтай, эрдэм мэдлэггүй, ёс суртахуунгүй, шунахай түшмэлүүд удирдах болно. Хүний нас 10 болох үед галав юүлнэ. Хүмүүс үнэнийг, шударга ёсыг хүлээж авахгүй болно, худал хуурмагт умбана, амьдрахын тулд луйвар хийнэ, бэлгийн харилцаанд хэт автана, оюун ухаанаа архи, дарс мэтийн хортой зүйлсээр мансууруулна, бусдын мөнгө, эд хөрөнгө, алдар нэрийг хулгайлна, бардам, залхуу, заль мэхтэй, хорон муу санаатай, хэт гоёж гоодсон, гял цал, хуурмаг хүмүүс олширно” гэж Ведын сударт зөгнөсөн. (Вед судлалын төв, 2010. х.63)

“Будда мэндэлснээс хойш 5000 жилийн дараа цөвүүн цагийн туйл болно. Тэр үед сургаалыг нь нэг ч хүн мэдэхгүй болж, хүний ертөнцийн нүгэл, нисванис нь туйлдаа хүртэл арвижна. Энэ үед Майдар бурхан мэндэлж, Буддагийн ариун номыг хүмүүст номлоно, хүний дундаж нас 50 хүрэх үед цөвүүн цагийн туйл болно” гэж буддын сударт нотолсон нь бий.

Хүний нас найман түм дөрвөн мянга байх үеэс жаран жил тутамд нэгээр хорогдсоор ирсэн гэж үздэг. Хүн зуу насалдаг болсон үед сүүлчийн Будда ертөнцөд эснэсэн. Хураасан нүгэл, үйлдсэн үрийн үрээр хүний нас 60 жил тутам нэгээр хорогдож, эдүгээ дундаж нас дэлхийн хэмжээнд 60 болчихоод байна. Хүн 100-120 наслах боломжтой гэж шинжлэх ухаан үзэж байгаа.

Цөвүүн цаг, түүний шинж чанарын тухай Буддагийн бошгыг нь “Ганжуур” сударт дараах байдлаар бичиж үлдээжээ. Үүнд:

1. Хүн жар насалдаг болох тэр цөвүүн цагт эмсийн зүрхэнд хатан ад орж, эр нөхрөөс үл айж эмээх, түүгээр зарц хийх, өглөг өгсөн эрийг шүтэх, өөрийн эрийг голох, торго магнаг, алт мөнгөөр биеийг чимэх, шүр, сувданд үлэмж шунах, эрээс буцан ирж, эхээ зовоож, төрхөмдөө буг болж, жигшигдэх хүүхнүүд олширно.
2. Хүүхдүүдэд тийрэн зэтгэрүүд шунан орж, номд үл дурлах, наадам цэнгүүнд үлэмж баясах,

бие нь бага ч үг нь их болох, ахмад настны өмнөөс дайран доромжлох, эрх нь ихдэх, эцэг эхээс үл айх, эдгээр муу явдлаа өөрөө үл мэдэх болно.

3. Харц хүмүүст тэнгэрийн шулмас орж, алах нядлахад баясах, алт мөнгөнд шунах, эд мал ихтэйг бишрэх, худалчийг цэцэнд тооцох, эмс охидыг эрхэмлэх, сайхан зүст эмийг шүтэх, буу зэвсэгт дурлах, төрийн цаазаас үл айх болно.
4. Төрийн ноёдод зэтгэр орж, хууль буруу гаргах, дээрэмчин, хулгайч нар ноён, түшмэл болж төрийн эрхийг барих, зөвшөөрөл олгогч нар төрийн хэргийг салхи адил задруулах, нууцлах ил тавих хоёр нь цус сүүтэй холилдсон мэт булингартан ялгах аргагүйд хүрч учраа олохыг болих, яамдын түшмэд таслан шийдэх, засаглан цаазлах хүрээг эвдэж, олон хүнийг халж сольсноос тоглоом наадмын газар мэт болох, хаан нь түшмэдэд хөнөөгдөх, түшмэд нь яам газрын эдийг хөнөөх, энэ мэтээр хамаг юмны журам, шүтэн баридлага самууран одох болно.
5. Лам нарт албин зэтгэр орж, сэтгэлээ үл засах атлаа биеэ засах, хойт заяаны тамыг үл санах атлаа суух гэрийг засах, идэхийн төлөө лам болох, авахын төлөө сахил хүртэх, өглөө ном номлох, үдэд худалдаа хийх, үдэш архи уух, шөнө эм лүгээ амраглах, авахад шунах, өгөхөд харамлах, эрихийг элдвээр чимж хүзүүндээ зүүх, дотроо нигүүлсэх сэтгэл үгүйгээр үл барам ердийн хар хүнээс дээргүй явах, эрх зэргийг горилох, элдвийг егүүтгэн, эрдэм билгийг үл санах болно. (Пүрэвбат, 2009. х. 8)

Буддагийн шавь Анандын айлдсан "Ирээдүйг эш үзүүлсэн тодорхой зул" хэмээх хөлгөн сударт ном эрдэм доройтно, мунхаг тачаангуй дордос хаадын суудалд дэвшинэ, ахчлах, дүүчлэх, асран энэрэх ёсон эвдэрнэ, хэрүүл тэмцэл, хэл амны уршгаар сүлд хиймор доройтно, таних, үл танигдах өвчин тахал дэлгэрнэ, буруу муу бүхнийг үйлдэнэ гэж мөн өгүүлсэн нь бий. (Пүрэвбат, 2010. х.39)

Энэтхэгийн их эрдэмтэн Нагаржуна Төвөдийн Лхас орчимын Арслал хаданд нууж орхисон гэгддэг "Алтан язгуур" хэмээх ирээдүй цагийг эш үзүүлэх сударт цөвүүн цаг нь бурханы бие, зарлиг, тааллын шүтээнийг худалдааны эд болгох, гэвш нар цэргийн ноён болох, муу үйл олшрон арвидах, эхнэр эрийгээ, эр нь эхнэрээ алах, өөрөө өөрийгөө хууран мэхлэх, эх нь үрээ егүүтгэх, бусдын эдэд буруу хүсэл төрөх, эцэс хойтыг бус ганц насыг санах, өвчин турхан дэлгэрэх цаг болно хэмээн номолсон бол Төвөдийн Банчин хувилгааны зарлигаар бүтээсэн "Лавай гаралт хааны ирээдүйн бошго" сударт их зонхи нь мэсэнд алагдах, нялхас нэг нэгнийгээ, эхнэрүүд нөхрөө хөнөөх, үр хүүхэд нь эцэг эхдээ эрлэг болох, эцэг үрс тэрсэлдэн тэмцэлдэх үе ирвэл тэр нь цөвүүн цаг байх болой хэмээн тодорхойлсон.

Умард Энэтхэгийн Удиянад 1200 гаруй жилийн тэртээ мэндэлсэн Бадамжунай / Падмасалбхава/ ирээдүйг зөгнөсөн "Бадам зарлигийн хураангуй", "Урьд одох сургаал" эш бошгууддаа "Муу бүхнийг үйлдээд цагийг муу хэмээнэ. Цаг хувирдаггүй, хүн хувирдаг", "Цөвүүн цагт аглаг хийд бүгд гэргийтнээр дүүрнэ", "Эцгийн оронг бусад эзэлнэ, эцгийн гэрт хөвгүүн үл эрхшээнэ" гэсэн нь эдүгээ биелэлээ олж, Монголын буддын сүм хийдүүдэд шавилан суугаа лам нар бүгд гэргийтэн, бүсгүй хүн өрхийн тэргүүн болж, нөхөр нь ямар ч эрх мэдэлгүй, эхнэрийн үгээр амьдарч, хүү нь эцгийнхээ үгэнд орохоо больж, залуу бүсгүйчүүд мөнгө олох зорилгоор биеэ үнэлж, гадаадын хүнтэй гэрлэнэ гэсэн зар сонин хэвлэлд өгч, харийн оронд баян нөхөр эрж хэсүүчилж байна. (Бадрал, 2012. х.5)

XIV зуунд Төвөдийн Хөх нуурт мэндэлсэн Богд Зонхова "Алтан сургаал"-даа усан архи мөрөн далай болно, гаталж гарч болохгүйд хүрнэ, цагаан тамхины үр дэлгэрч гарна, цагаан тамхийг алт мөнгөө, 10 цагаан буянаа, үр хүүхдээ, хоёр нүдний усыг өгч авдаг болно, алт мөнгийг зүүж эдлэвч амны хишиг, заяа буян багасна, цэнгээс илүү хэмжээтэй алт эдэлбээс хортон дайсны гарт түргэн учирч зовно, бардам омогтон олширно, үхэх зовлон ихэснэ хэмээн номлож, цөвүүн цагийг гэтлэхийн тулд эцэг, эх, багшийг хүндлэх, номыг дээдлэх, зарга эс хийх, хэрүүл тэмцэл үл гаргах, эв эе сахихын чухлыг заажээ.

Төвөдийн Лхас орчимд түшмэл Гомбодондовын хүү болон 1815 онд төрж, 1841 онд таалал төгссөн V Богд Лувсанцүлтимжигмэддамбийжанцан "Орчлонгийн сав шимийн дуулал" бүтээлдээ цөвүүн цагийн шалтгааны тухай өгүүлсэн бол VIII Богд Жүвзүндамба "Аяа гайхамшигт бошго оршвой" бошгодоо "Цөвүүн цагт муугийн хэмжээ ихэснэ, байгалийн хууль, тэнцвэр алдагдана, ертөнц өөрийн цэвэрлэгээг явуулж, тэнцвэрт байдалд нь оруулна, 54 төрлийн үл зохилдох муу зүйл бий болно, ертөнцөд үлдээж болохгүй муу хүмүүсийг элдэв хорт явдлаар хаман үгүйхийнэ" хэмээн айлджээ. (Пүрэвбат, 2011. х. 9)

“Газар их хөдлөнө, уур амьсгал өөрчлөгдөнө, нүгэлтэн бүхэн үхнэ, ер нь 10 хүний 9 нь үгүй болно, ачилсныг мартана, тусалсныг бачаар хариулна, ёст охидыг хурьцалт муу хүмүүс бузарлан доромжилно, шадар бичээч нар цаазыг сулруулна, эрх мэдэл, хүч чадлаар дарангуйлан бусдыг хорлоно, хуурамч бичиг зохионо, хэрүүл тэмцэл, хэл ам гаргана, өшлөхөд мэргэшинэ, үр тариаг ус чийгээр хэмжээ нэмж, ашиг хичээнэ, энэрэн асрахыг огоорно, учир шалтгааныг ухааралгүй атаа омгийг үүсгэнэ. Ингэснээр салхины, галын, усны, аянга цахилгааны, цэрэг дайны, муу өвчний, зуд турхан, ган гачигийн, хоосрон барагдахын аюул нүүлэнэ” хэмээн Хятад оронд дэлгэрсэн “Тэнгэрийн чулууны бичиг”-т цөвүүн цагийн шинж чанар, үр дагаврын тухай өгүүлжээ. (Пүрэвбат, 2009. х. 8)

Монголын мэргэд ч өөрсдийн судар номонд цөвүүн цагийн ёр шинжийн тухай “Төмөр могой газраар хөлхөнө, төмөр царцаа тэнгэрт ниснэ, өвчин тахал дэлгэрнэ, дээдсийн суудал сайнгүй, доодсын явдал бүтэлгүй болно, тарваганы арьс үнэд орно, тамга айл бүхэнд тарна, номт мэргэд мунхагуудад элэг бариулна, мунхаг дордос хааны суудалд дэвшинэ, хэрүүл тэмцэл, хэл амны уршгаар сүлд хийморь доройтно” хэмээн айлдаж байжээ.

Буддын мэргэд цөвүүн цагийг “хүний таван цөв дэлгэрч буй үе” гэж үзэж, таван цөвүүн явдлын үрийн шинжийг тодорхойлсон байдаг. Таван цөв нь цагийн цөвүүн, насны цөвүүн, үзлийн цөвүүн, нисванисын буюу муу сэтгэлийн цөвүүн, амьтны цөвүүн аж.

1. Сэтгэл омогших, эцэг, эх, төрөл садан, нөхөдтөйгөө эс таарах, мууг ярих, хүсэл тачаал, уур хилэн, мунхаг, омог ихсэх, түргэсэх нь муу сэтгэлийн цөвүүн;
2. Нас ахар болох, эх дотроо эндэх, төрөнгүүт үхэх, залуудаа үхэх нь насны цөвүүн;
3. Үзэл буруудах, үйлийн үр, гурван эрдэнэд үл итгэх, бусдыг басамжлах, шоолох, өргөлийг үл тоох, эс үйлдэх, эцэг эхийн ачийг үл мэдэх, бусдын хэргийг дорд үзэх, сургаалаас хол зугтах, хилэнцэт үйлд шунах, сайн явдлыг эс мэдэх нь үзлийн цөвүүн;
4. Нас 50 хүрэх төдий улам ахарсах, 4 зүгийн эх адаг солигдох, зун хавар мэт, өвөл намар мэт болох, хулгай ихсэх, хорлогч, өвчинд нэрвэгдэгч, адгуус мэт тэнэглэгч олшрох, үл хүсэхийн гамшиг ихсэх, хөвгүүд байвч эрдэмтэй нь цөөрөх нь цагийн цөвүүн;
5. Бие хаа багасаж, дүрс нь гоо бус болж, тэнхээ тамир нь доройтож, явдал нь буруудаж, наснаас өмнө хөгширч, омог нь ихсэж, эрүүл саруул ухаанаа гээх нь амьтны цөвүүн

Цөвүүн цагийг зөгнөсөн, түүнийг хэрхэн гэтэлгэх тухай өгүүлсэн дээдсийн гэрээслэл хүн төрөлхтний соёл иргэншлийг даган гарч ирж байгаа сөрөг үр дагаврууд, байгалийн гамшиг, цөмийн зэвсгийн аюул, бусад хор хөнөөлийг даван туулах арга замыг зааж өгсөн сургаал номлол юм.

Хүн чанар, ёс суртахуун алдагдаж, хүн адгууснаас ч дор мунхаглах болж, элдэв нүгэлт үйлдэл дэлхий даяар тархсан нь цөвүүн цагийн гол шинж. Цөвүүн цагт юм бүхэн цөвтэй болдог, тухайлбал, ус хомсдож, агаар, хөрс бохирдож, бэлчээр цөлжиж, ой мод, гол горхи муудаж, ан амьтан цөөрч, ургамал ногоо устаж, хүн ардын сэтгэл хүртэл мууддаг хэмээн үздэг. Хүмүүсийн сэтгэл муудахад байгаль дэлхий доройтно. Цөвүүн цагийн хүүхэд нь хүртэл цөвүүн болдог аж. Хүүхдүүд хүмүүсийг цочоож, хорлож тоглож байна, тэдний тоглодог тоглоом нь буу зэвсэг, үздэг кино нь хүчирхийлэл, аллага таллага болжээ.

Цөвүүн цаг зөвхөн Монголыг биш дэлхий дахиныг хамарна” гэж “Цөвүүн цаг, түүнийг гэтлэх өвгөдийн гэрээслэл буюу Богдын бошго”-д өгүүлсэн нь бий. Цөвүүн цаг бүх дэлхийг хамрах шинжтэй аж.

Цөвүүн цаг ирчихээд байгаа талаарх дараах баримт дурдаж болох юм. Үүнд:

1. “Ухаан муу, мунхаг хүнийг багшаар томилно, эрэгтэй хүн ичгүүргүй болно, эмэгтэй хүн биеэ зоргоор нь тавина, эмсийн ам бардам болно, мэхлэгчид их бясалгагч болж жүжиглэнэ, хурц хэлтэн, хурдан амтныг цэцэнд тооцно” гэсэн нь өнөө цагийн хүмүүсийн дүр төрхтэй нийцэж байгаа бус уу.
2. Эрчүүд нь архи ууж, тоглоом наадам, унаа тэрэг, ан гөрөө, зэр зэвсэг ярин хөлчүүрхэж, эмс охид толины өмнө гоёж гоодон, хов жив хөөцөлдөн цагийг барна, залуус архи, дарс хүртэж, зугаа цэнгэлд умбана, багшийг хуурч ахиу дүн тавиулахыг хичээж байгаа нь мэргэдийн зөгнөл биелж байгааг илтгэнэ.
3. Мэдлэг хомс, оюуны чадавх муу, арга зальтай хүн эрдмийн зэрэг, цол худалдан авч, доктор, профессор, академич гэж цоллуулж, эрдэмтэн судлаач хэмээгдэн явах болж. Хүнд эрдэм заах байтугай, өөрийгөө ч бүрэн таньж чадаагүй хүн багш болж, өөрийгөө болон оюутнуудыг хуурч байна.
4. Худал амлаж, хурдан цэцэн ярьсан зальхай хүнийг хэд хэдэн удаа төрийн түшээгээр сонгож

хууртдаг явдал энэ цагийн нэг төрх болжээ. Сонгогч олон улс төрийн нэг хүчинд санал өгч, түүнээс удалгүй уйдаж, өөр хүчнийхнийг хүсэмжлэн сонговч байдал дордохоос дээрдэх нь үгүй. Энэ үзэгдэл дахин давтагдсаар. Монголын төр самуурч, нийгэм ялзарч байна.

5. Дэлхий дээр бүртгэгдсэн 30 сая зүйлийн ургамал, амьтан жил бүр олноор устаж, төрөл зүйл нь цөөрч, сансар огторгуйн эргэлт хүртэл өөрчлөгдөж, хүн, амьтан гэнэт үхэх нь олширч байна.

“Сэтгэлд ад орсон цөвүүн цагийнхан номд үл хичээж, бие, хэл, сэтгэл гурвыг задгай тавьж, худал ба хов үг, хомголзох хорт сэтгэл, буруу үзэл тэргүүнтнийг гал мэт сацруулна...” (Арьяабалын бошго, х.2), “Цөвийн цаг нь номыг худал унших цаг, үнэн үг үл хэлэх цаг, үхсэн амьтан үл тонилох цаг ...” (Банчин Богд, х.3), “Өөрийн гэмийг шинжлэх нь зүүний сүвийн төдийхөн ч үгүй, харин бусдын гэмийг уудлан хэлэх нь их балгадын хаалгыг нээх мэт” (Арьяабалын бошго, х. 6), “Номтой хүнээс худалдаачин, эрдэмтнээс алт үнэтэй болж, ах дүү, амраг нөхөд эвдэрч, өшөөрхөх болно. Зарга заалхай, хэл ам хийхийг эрдэмд барих, хулгайч, хуурамч хүнийг бурхан мэт хүндлэх, эцгээс хөвгүүний, эрээс эмийн, эхээс бэрийн, ахаас дүүгийн эрх их болно” (Арьяабалын бошго, х.5), “Өөр бусдын энэ хойт хоёрыг бүрэлгэн сүйтгэх, ариун ёсыг алдагдуудах, даалуу хөзөр зэрэг өлзий бусын наадамаар зугаацах, архи уух, тамхи татах, эмс лугаа буруу хурцал эдлэх муу самуун хэрэг тасралтгүй гарна” (Богд гэгээний лүндэн, 1908. х.4), “Сурган өгүүлэвч тоомсорлон мэдэж хэрэгсдэг нь маш цөөн, ухуулан сургавч урагшлахын цаггүй, улиглан хэлэвч сонсохын цаггүй, уйлан гуйвч тоохын цаггүй, уралдан яаравч хөдөлж дэвшихийн цаггүй болно” (Тод сарны гэрэл хэмээгдэх алтан сургаал, х.6) гэж цөвүүн цагийн шинж, цагийн эрхээр номлол, ёсыг баримтлахгүй, ёс суртахууны шаардлагыг биелүүлэхгүй болж байгаа өнөөгийн олны байр байдлыг тодорхойлон зөгнөж байжээ.

Цөвүүн цагт үйлдсэн нэг өдрийн буян, сайн цагийн зуун жилийнхтэй тэнцэх чухал үнэ цэнэтэй тул буддын сургаалыг судалж, мөн чанарыг танин мэдэж, сахин мөрдөж, сайн үйл үйлдэж байж цөвүүн цагийг даван туулах ажээ.

Хэний, юуны буруугаар хүн төрөлхтөн цөвүүн цагийг туулах ёстой юм бэ? Байгаль дэлхийгээ буруутгах ёсгүй, мэдээж хүмүүс бид л үүнд буруутай. Орчин үед хүмүүсийн нүгэл хилэнц хорогдох битгий хэл, арвидан нэмэгдэж, нийгэм улам бүр араатан шинжтэй болсоор. Сүйтгээгүй юм үлдэхгүй нь ээ. Байгалиа сүйтгэж, сэтгэлээ хиртүүлж, ёс суртахуунаа доройтуулж, хүн чанараа ч гэж гүйцэх нь байна. Цөвүүн цаг нь сав, шим ертөнцийн шүтэн барилдлага, жам ёсны зүй тогтлыг ухаарч мэдээгүй, мэдсэн ч үл ойшоосны улмаас байгаль дэлхийтэй зохисгүй харьцаж, хүмүүс хоорондоо хүнлэг бус харилцаж, аж төрөх үйл буруудсан цаг юм. Хотол олноороо бие, хэл, сэтгэлийн зохисгүй үйлээ засан зөв болговол цөвүүн цаг арилж амар амгалан амьдрах нөхцөл бүрдэнэ. Сайн сайхан бүхнийг бүтээж, төр түмэн эв найртай байж чадвал байгаль дэлхийн араншин зөөлөрч, сав нь шимийн амьтаддаа ээл ивээлээ хайрлах учиртай.

Архи уухгүй, муу дуу дуулахгүй, шөнө орой явахгүй, тэнгэрийг хургүй гэж хараахгүй байх, буруу сэтгэлээ засах, зөв үзлийг барих, зөвийг үйлдэх, ариун журам (ёс суртахуун)-ыг сахих, удирдагч хүнийг хүндэтгэх, ядарсанд туслах, доодсыг асрах, эм танг зохих ёсоор ууж хэрэглэх, Арьяабал, Манзушир, Очирваань, Дарь эхийн тарнийг тогтмол унших, даавуун дээр бичиж адын зүгт хийсгэх, хувиалан тараах, 10 нүглийг тэвчих, сэтрэхийн бүрэн хэмжээ / засч үл болох заяаны хэмжээ, залгаж үл болох насны хэмжээ, зайлж үл болох нүглийн хэмжээ, засварлаж үл болох хилэнгийн хэмжээ/-г мэдэх, цөвүүн цагийг гэтэлгэх Майдарыг иртэл хамгаалах “**Ээ ма хо ум ма пани пани суухаа**” гол тарнийг тогтмол унших, эр хүн баруун, эм хүн зүүн мөрөндөө зүүх зэрэг арга замаар цөвүүн цагийг гэтлэнэ хэмээн бошгуудад сургасан. Гол тарнийг өдөр нэг удаа уншвал гэрийн барцад арилна, хоёр удаа уншвал гадаад саад арилна, гурван удаа уншвал элдвийн аюулыг гэтлэнэ, дайсантай эс учирна, амны хишиг дэлгэрэх нигууртай.

Баяжиж хөлжих зорилгод хөтлөгдсөн, түүндээ хүрэхийн тулд юу ч хийхээс буцахгүй болсон хүсэл шуналын буруу сэтгэлгээгээ даруй өөрчилж, сайн сайхныг бүтээх, байгаль дэлхийгээ хайрлан аврах, бие биенээ гэх сэтгэлтэй болох замаар “цөвүүн цаг”-т тэсч, хохирол багатай гэтлэн давах мэргэн ухаан хүн төрөлхтөнд байгаа.

Эрдэмт мэргэд цөвүүн цагийн шинжийг айлдахдаа муу ёр зөгнөж айлгах, сандаргах, мухардуулах гээгүй, харин ирэх гай гамшигаас сэрэмжлүүлэн сэргийлэх, муу цагийг даван туулах арга замыг заах, сайн сайханд хөтлөхийг хүсэмжилсэн буйзаа.

Цөвүүн цаг болж байгаа гол шалтгаан хүмүүс бидний үзэл бодол, үйл хэрэг муудаж, ёс суртахуун доройтож байгаа явдалд оршиж буй ажээ.

НОМ ЗҮЙ

1. Бадрал, П. (2012). Бадамжунай багшийн сургаалаас. Улаанбаатар, Монгол.
2. Банчин Богд, Далай лам, Чингэс хааны зарлигийн бичиг. ҮНС. Улаанбаатар, Монгол.
3. Блатавская, Н. (2009) Зөгнөл. *Ариусахуй бясалгахуй*. № 02 (56), 6.
4. Богд гэгээний лүндэн. (2010). ҮНС. Улаанбаатар, Монгол.
5. Бхагавад Гита анх айлдсан тэр байдлаараа. Ведийн судар. (2010). Улаанбаатар, Монгол.
6. Пүрэвбат, Г. (2009). Ирээдүйг эш үзүүлсэн бошгууд. Улаанбаатар, Монгол.
7. Пүрэвбат, Г. Богдын бошго. *Ариусахуй бясалгахуй*. № 02 (108), 8.
8. Арьяабалын бошго. Эрхт Хоншим Бодисатвын илэт бошго үзүүлсэн амны увидас хураангуйг арилгагч гэгээн зул хэмээх оршивой. ҮНС. Улаанбаатар, Монгол.
9. Тод сарны гэрэл хэмээгдэх алтан сургаал. ҮНС. Улаанбаатар, Монгол.

ABSTRACT

The book “Divine Predictions about the Future” presents the harsh time and reasons for its coming, forebodings, their features, and ways to overcome it which were predicted by sages of different times, and embodiments of the predictions, and outlooks of present time.